

Cluj-Napoca

Antologia spectacolelor
cu piese românești contemporane...

27 februarie – 6 martie

Că viața noastră teatrală poate fi, și chiar este, problematizată, o dovadă o citeva importante *activități teatrale* susținute și animate de secția de critică a A.T.M., în colaborare, firește, cu alți factori interesați. Am evitat cu bună-știință termenul *festivaluri*, nu pentru că aceste manifestări teatrale n-ar fi înconjurate de o aureolă sărbătorească (fie că ele se desfășoară la Craiova, Brașov, Birlad, Bacău, Oradea, Satu Mare, Galați, Constanța, Piatra Neamț și, acum, la Cluj-Napoca), ci din rațiuni de precizie a termenilor. Festivalurile de teatru au devenit de fapt veritabile instrumente teoretice ale mișcării noastre teatrale, care abordează din unghiuri diferite, și, cum am spus, „problematizează” fenomenul spectacolului românesc contemporan, realizează selecții tematice, propun, uneori, ierarhii ale momentului teatral, îndeplinesc atribuții „metodice” în domeniul criticii și istoriei teatrului, și înțrețin un climat de interes și emulație în jurul teatrului.

Pe lângă manifestările similare intrate în tradiție, cum sînt acelea de la Brașov, Timișoara și Oradea (festivaluri „de repertoriu”), Birlad (festival de regie), Satu Mare și Bacău (arta actorului), *Antologia spectacolelor cu piese românești contemporane*, de la Cluj-Napoca, și-a propus, pentru prima sa ediție, un profil distinct, acela de a verifica rezistența, în timp, a repertoriului românesc original. Așa cum se cuvine unei antologii, criteriul de selecție a spectacolelor a fost acela al *consacrării*. A fost vorba, desigur, doar de un eșantion din ceea ce momentul teatral actual putea oferi ca *spectacol antologic*; dar *Mobilă și durere* de Teodor Mazilu (Teatrul Național din Cluj-Napoca), *Cartea lui Iovită* de Paul Eve-rac (Teatrul Național din Tirgu Mureș), *Studiul osteologic...* de D. R. Popescu (Teatrul Național din Timișoara), *Jocul*

vieții și al morții în deșertul de cenușă de Horia Lovinescu (Teatrul „Nottara”), *Echipa de zgomete* de Fănuș Neagu (Teatrul Giulești), *Urmașul meu, viitorul* de Huszár Sándor (Teatrul Maghiar de Stat din Cluj-Napoca), *Interviu de Ecaterina Oprolu* (Teatrul „Bulandra”), *Concurs de frumusețe* de Tudor Popescu (Teatrul de Comedie), *Miriiala* de Paul Cornel Chitic (Teatrul Mic) și, în sfîrșit, *Între etaje*, de Dumitru Solomon (Studioul I.A.T.C.) au acoperit, fie ca spectacole, fie ca piese de teatru, fie ca „reprezentare de autor”, criteriile antologiei. Firește, o antologie a momentului, cu un coeficient, asumat, de relativitate. În acest sens, secția de critică a A.T.M. — care a realizat selecția și a asigurat, cu multe eforturi, prezența la Cluj-Napoca a citorva prestigioase colective teatrale din București și din țară — a reușit să îmbine criteriile *spectacol-piesă-autor*.

Manifestarea a fost concepută ca o veritabilă *ediție critică* de spectacole, o ediție critică pe viu, „prefată și îngrijită” de critici de teatru. Valentin Silvestru, Margareta Bărbuță, Ion Toboșaru, Ion Cocora, Dumitru Chirilă, Stelian Vasilescu, Doina Modola au deschis fiecare seară de teatru cu prezentări ale spectacolelor și autorilor în cauză și au condus analiza spectacolelor în discuțiile cu publicul. Aici ni se pare necesară o paranteză: succesul cert al *Antologiei* clujene a fost succesul de public. Nu numai pentru că toate spectacolele (multe dintre ele jucate o dată sau de două ori și pe alte scene din oraș) înscrise pe afișul festivalului au fost „asaltate” de spectatori, ci, mai ales, pentru curiozitatea și interesul cu care clujenii rămîneau în sală după spectacol, pentru discuțiile cu publicul. Serile *Antologiei* ar putea fi un foarte bun exemplu pentru a demonstra creșterea incontestabilă a interesului pen-

tru spectacolul de teatru, pentru *cultura teatrală*. Întrebările din sală, intervențiile teoretice, schimburile de replici au întreținut un climat de dezbateră serioasă, indiciu al unui public cultivat și matur care și-a exercitat calitatea în mod exigent.

Un alt merit al *Antologiei spectacolelor cu piese românești contemporane* este acela de a fi înlesnit deplasarea spectacolelor respective în zonele învecinate județului Cluj. Înțelegând sensul adânc, politico-educativ și cultural-artistic, al prezenței unor spectacole cu piese românești contemporane, al unor personalități ale vieții noastre teatrale, în mijlocul unui public mai puțin familiarizat cu teatrul profesionist, comitetele de cultură și educație socialistă ale județelor Bistrița-Năsăud și Sălaj au primit, cu veritabilă vocație de gazde, colectivele I.A.T.C. (Bistrița) și Teatrului de Comedie (Zalău), precum și grupurile de critici și teoreticieni care le însoțeau. Nu același lucru s-a întâmplat la Alba Iulia, unde autoritatea culturală locală (înscrisă, dealtfel, pe afișul Festivalului, în calitate de organizator) a încercat să convingă grupul plecat din Cluj-Napoca, spre a însoți Teatrul Național din Timișoara, să renunțe la deplasare. Cum ideea de a oferi *Antologia* și altor județe este generoasă, rămâne pentru viitoarele ediții ca beneficiarii „colaterali” ai festivalului să evalueze cu mai multă responsabilitate culturală efectele, pe plan educativ și propagandistic, ale acestei manifestări de interes național.

Festivalul de la Cluj-Napoca a inclus și o „Zi a teatrului de amatori”. Patru formații de teatru din județul Cluj, laureate ale ediției precedente a Festivalului național „Cîntarea României” (Teatrul

muncitoresc al Combinatului Metalurgic Cimpia Turzii, Căminul cultural din comuna Măguri-Răcățâu, Formația de teatru în limba maghiară a Casei municipale de cultură din Cluj-Napoca și aceea a Casei municipale de cultură din Dej) au prezentat spectacolele *Fantomada* de Ion Băieșu (instructor, Mircea Mihășan), *Meșterul Siminic*, teatru folcloric (instructor, Traian Săvinescu), *Conul Leonida față cu reacțiunea* de I. L. Caragiale (instructor, Köllö Béla) și *Meșterul Manole*, colaj de texte (instructor, Constantin Ștefănescu). Prezenți la întâlnirea cu artiștii amatori, Constantin Cubleşan, Ion Calion, Emanoil Engel, Valentin Silvestru și Stelian Vasilescu au apreciat nivelul artistic al spectacolelor, au făcut recomandări și au răspuns întrebărilor. Simpozionul *Teatrul românesc contemporan și publicul său*, condus de scriitorul Constantin Cubleşan, a schițat posibilitățile actuale ale artei teatrale (Ion Zamfirescu), a definit din punct de vedere sociologic categoriile de public, a consemnat nevoia de teatru, în raport cu cerințele publicului (Sorana Coroamă), a vorbit despre „public și efectul propriilor sale necesități” (Paul Cornel Chitic), despre text ca element primordial în relația teatrului cu publicul (Doina Modola), despre informatică și aplicațiile ei în domeniul teatrului (Maria Vodă Căpușan).

Antologia spectacolelor cu piese românești contemporane a fost caracterizată ca o sărbătoare a teatrului. Probabil, pe bună dreptate. Timp de opt zile, cu douăzeci de spectacole, toate cu săli pline, în Cluj-Napoca s-a vorbit numai despre teatru.

Mircea GHIȚULESCU

...și cîteva notații pe marginea ei

Nu încap aici o îndolală, inițierea și organizarea la Cluj-Napoca a manifestării intitulate „Antologia spectacolelor cu piese românești contemporane” reprezintă un real câștig pentru mișcarea noastră teatrală. Pe lista, bogată, variată, a colocviilor și festivalurilor, s-a mai adăugat o acțiune importantă, care, cu toate imperfecțiunile, inerente începuturilor, înscrie orașul Cluj-Napoca printre centrele vieții teatrale. Era nevoie de o asemenea manifestare? Era ea așteptată, dorită? Categorie, da. Afliuența cu totul extraordinară a spectatorilor (nu e absolut nimic exagerat în această formulare) dovedește

te ce loc de frunte ocupă teatrul în viața spirituală a oamenilor, mai cu seamă a tineretului, și ce uriaș potențial de public rămîne a fi, în continuare, pus în valoare. Cum prima ediție a acestei acțiuni a arătat și unele scăderi de organizare, ba chiar unele neîmpliniri de concepție, se cuvine să zăbovim asupra lor, în dorința de a contribui la îmbunătățirea edițiilor viitoare.

a. Orice antologie riscă să fie subiectivă. Cea de față a riscat cel mai mult. Disproporția evidentă dintre numărul teatrelor bucureștene și al celorlalte teatre din țară nu a oferit o imagine exactă a mișcării noastre teatrale, cu atât